

بررسی عوامل مؤثر بر پذیرش بیمه مزارع از دیدگاه مرتعداران استان مرکزی

مهسا رامی*، دکتر مریم امیدی نجف آبادی**

چکیده

فعالیت در بخش منابع طبیعی به علت وابستگی بسیار به طبیعت، در مقایسه با دیگر فعالیتهای اقتصادی، با خطرها و ریسکهای بیشتری روبه‌روست. مرتعداری نیز، از جمله این فعالیتهاست که همواره با بلاهای طبیعی مختلفی همراه است. در این راستا، بیمه به منظور کاهش پیامدهای این گونه خطرها و نبود قطعیت و از یکسو به عنوان یک راهبرد مدیریتی به حمایت از مرتعداران می‌پردازد و از دیگر سو، به عنوان یک راهبرد انگیزشی برای سرمایه‌گذاری در این بخش مهم اقتصادی عمل می‌کند. با این همه، نتایج شماری از پژوهشهای انجام گرفته داخلی و تحقیق حاضر نشان می‌دهد، پذیرش بیمه مرتع در کشور از وضعیت مطلوبی برخوردار نیست. بدین منظور، بررسی عوامل مؤثر بر پذیرش بیمه مرتع در استان مرکزی به عنوان هدف این پژوهش برگزیده شد. به منظور دستیابی به هدف کلی تحقیق، با توجه به نوع تحقیق (توصیفی - پیمایشی) از دو روش آمار توصیفی و استنباطی برای تجزیه و تحلیل اطلاعات به دست آمده از ۱۰۰ مرتعدار انتخاب شده از راه نمونه‌گیری تصادفی به روش انتساب متناسب، استفاده شد. داده‌های مورد نیاز برای این تحقیق به وسیله پرسشنامه‌ای که بدین منظور طراحی شده بود، جمع‌آوری گردید. ضریب آلفای کرونباخ برای تعیین پایایی پرسشنامه به کار رفت که برابر با ۰/۸۱ به دست آمد و مناسب تشخیص داده شد. تأیید روایی پرسشنامه نیز، با استفاده از روش اعتبار محتوایی انجام گرفت. نتایج به دست آمده از این پژوهش نشان داد که مهمترین عوامل تأثیرگذار بر پذیرش بیمه مرتع را می‌توان به شش عامل عمده تقسیم‌بندی کرد. متغیرهای ارتباط با نهادها و افراد، عوامل شخصیتی، نگرش نسبت به بیمه مرتع، میزان رضایت از عملکرد صندوق بیمه، تعداد دام و شرایط بیمه، همان عوامل ششگانه بوده و به ترتیب، بیشترین تأثیر را بر متغیر وابسته (میزان پذیرش بیمه مرتع) داشته است.

کلیدواژه‌ها:

پذیرش، مزارع، بیمه مرتع، مرتعداران، استان مرکزی.

بیمه و
کشاورزی

سال هفتم
شماره ۲۳ و ۲۴
۱۳۸۹

مقدمه

با وجود اهمیت فراوان مراتع کشور در بسیاری از بخشها و بویژه در امرار معاش جمعیت انبوهی از مردمان روستایی و عشایر کشور، این بخش با تنگناها و دشواریهای گوناگونی روبه‌روست. بهره‌برداری بیش از حد مجاز در مراتع و نبود توجه کافی مردم و مسئولان در حفظ و احیای آن و بسیاری از مشکلات و نابسامانیهای دیگر موجب شده است که مراتع ایران با سرعت زیادی به سوی تخریب و نابودی پیش روند. این موضوع، نیازمند توجه ویژه دست‌اندرکاران امور مربوط، به منظور واکاوی مسائل موجود و شناسایی راهکارهای سازنده، است. یکی از راهکارهایی که می‌توان برای کمک و حفظ و احیای مراتع همراه با رعایت معیشت بهره‌برداران در نظر گرفت، بیمه است (۳).

در همین راستا مطالعه بینس ونگر^۱ (۱۹۸۱)، نیز نشان می‌دهد، تولید محصولات کشاورزی بویژه در کشورهای در راه توسعه، فعالیتی همراه با ریسک به شمار می‌آید و بیمه یکی از راههای کاهش این ریسک است (۱۴).

مراتع، به عنوان بخش مهمی از منابع طبیعی جهان، با مساحتی حدود ۲/۱۳۳ میلیارد هکتار، بیشترین سطح خشکی (۴۷ درصد) را در کره زمین به خود اختصاص داده است (۱۲). در ایران نیز بیشترین مساحت کشور به صورت مرتع است. این مقدار، در منابع مختلف، متفاوت است و از ۹۰ میلیون هکتار (۱۰) تا ۹۴ میلیون هکتار (۱۲) از خاک کشور را در برمی‌گیرد.

این عرصه وسیع، حیاتی‌ترین بستر توسعه پایدار و محیط‌زیست و پدیده‌های بومشناختی کشور به شمار می‌رود و دارای غنی‌ترین فلور گیاهی جهان با بیش از ۶۰۰۰ گونه گیاهی است (۱۱).

1. Binswenger , (1981)

مراتع به طور کلی در بردارنده زمینهایی است با پوشش طبیعی (علفی، شامل گیاهان: گندمیان، شبه گندمیان، پهن برگان، نیمه بوته‌ای‌ها، بوته‌ای‌ها، درختچه‌ای و درختی به صورت توده‌های تنگ) یا زمینهایی که برای کمک به حفاظت از آب و خاک و تولید علوفه در آن به کشت گیاهان می‌پردازند (۱۲).

درجه‌بندی وضعیت مراتع نیز، به دلیل تفاوت در شاخصها و سنجش‌های درجه‌بندی، اطلاعات و آمار ارائه شده، متنوع است. مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور (۱۳۸۵)، مراتع ایران را از نظر پوشش گیاهی به سه گروه تقسیم کرده است:

۱- مراتع علفی یا بیلاقی، نزدیک به ۱۲ میلیون هکتار؛

۲- مراتع بوته‌ای و قشلاقی، نزدیک به ۶۰ میلیون هکتار؛

۳- مراتع کویری یا مراتع مناطق خشک، حدود ۱۸ میلیون هکتار.

این درحالی است که بر اساس آخرین آمار موجود، نزدیک به ۹۳ میلیون واحد دامی نیز، به گونه‌ای در طول سال به مراتع کشور وابسته‌اند. به دیگر سخن و مطابق دیگر آمار موجود، بیش از ۷۰ درصد از جمعیت روستایی و عشایری کشور با چرانیدن دامهای خود در مراتع از این منبع ارزشمند بهره‌مند می‌شوند (۷).

نظر به اهمیت راهبردی مراتع و لزوم حمایت از آن و در راستای اجرای قانون بیمه محصولات کشاورزی مصوب ۱۳۶۳/۳/۱ مجلس شورای اسلامی و ماده ۱۳ اساسنامه صندوق بیمه محصولات کشاورزی مصوب مورخ ۱۳۶۳/۳/۵ مجلس شورای اسلامی و بند سوم تبصره ۷۷ قانون برنامه دوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، آیین‌نامه بیمه منابع طبیعی کشور تدوین یافت (۲) و از سال ۱۳۷۶ بیمه منابع طبیعی نیز، به صورت رسمی به مجموعه فعالیتهای صندوق بیمه محصولات کشاورزی افزوده شد.

از جمله نکته‌های مهم و درخور توجه برنامه دوم توسعه صندوق بیمه کشاورزی (که از سال زراعی ۷۴-۱۳۷۳ آغاز شد)، ملزم شدن دولت برای سرمایه‌گذاری ۱۰

درصدی در بخش منابع طبیعی و طرحهای جنگلکاری، مرتعداری و آبخیزداری است. از سویی، براساس آمار ارائه شده از سوی صندوق بیمه، در سال ۱۳۷۶ که نخستین سال اجرای بیمه منابع طبیعی در سطح کشور به شمار می‌آید، در بخش مرتع، فعالیتهایی مختصر و در سطح محدود انجام شده و تنها در حدود ۱۵۱۲ هکتار از مراتع کشور زیر پوشش چتر حمایتی بیمه قرار گرفته است. از همین رو می‌توان بیمه مرتع را با سابقه‌ترین بیمه در میان دیگر بیمه‌های منابع طبیعی در ایران دانست. در سال ۱۳۷۷، مقدار مساحت زیر پوشش بیمه به ۶۸۲۶۸ هکتار رسید که تنها در یک سال از آغاز به کار آن، رشد چشمگیری را نشان می‌دهد. سپس در همان سال بخش جنگل و فعالیتهای مرتبط با آن، زیر پوشش بیمه قرار گرفت. در این سال، قرارداد بیمه‌ای برای حدود ۳۳۷ هکتار جنگل نیز بسته شد (۲). به دنبال آن، شمار فعالان این بخش از صندوق بیمه با پیشرفتی خیره‌کننده افزایش و گسترش یافته و با گذشت زمان، ۵ حوزه از فعالیتهای منابع طبیعی، زیر پوشش خدمات بیمه و چتر حمایتی صندوق بیمه کشاورزی قرار گرفته است.

در جدول شماره ۱، فعالیتهای و مخاطره‌های زیر پوشش صندوق بیمه کشاورزی در بخش منابع طبیعی و اطلاعات دیگر در این زمینه، ارائه شده است:

جدول شماره ۱: فعالیتهای و مخاطره‌های زیر پوشش بیمه منابع طبیعی در صندوق بیمه کشاورزی

نوع بیمه	خطرهای زیر پوشش
مرتع	سیل، تگرگ و خشکسالی
عملیات اصلاحی مرتع	سیل، تگرگ و خشکسالی
سرمایه‌گذاری‌های مردمی در بخش عملیات بیولوژیک آبخیزداری	سیل، خشکسالی، سرما و یخبندان، تگرگ، رانش، توفان، زلزله
جنگل‌کاری‌های ۱ تا ۵ ساله	سیل، خشکسالی، سرما و یخبندان
جاده‌های جنگلی درجه ۲	سیل، رانش، لغزش و زلزله

برگرفته از: صندوق بیمه کشاورزی ایران

فصلنامه پژوهشی

تعریف پذیرش

در برداشتهای سنتی از پذیرش، که نخستین بار در سال ۱۹۵۳ و از سوی کمیته‌ای از جامعه شناسان روستایی مطرح گردید، برای این فرایند پنج مرحله مجزا برشمرده شد. این پنج مرحله به ترتیب عبارت است از:

۱- مرحله آگاهی؛ ۲- مرحله علاقه؛ ۳- مرحله ارزشیابی؛ ۴- مرحله آزمون؛ ۵- مرحله پذیرش.

پدید آمدن برخی انتقادات و نیز بررسیهای صورت گرفته، به ارائه مفهوم تصمیم نوآوری انجامید که فرایندی ذهنی است و طی آن فرد از مرحله آگاهی به مرحله تصمیم می‌رسد. این فرایند دربردارنده چهار مرحله است: ۱- دانش؛ ۲- ترغیب؛ ۳- تصمیم؛ ۴- همنوایی (راجرز و شومیکر^۱ ۱۹۸۳).

این الگو، دارای سه بخش اصلی ۱- مقدمات؛ ۲- فرایند؛ ۳- پیامدها است.

مقدمات، متغیرهایی است که پیش از عرضه نوآوری، به عنوان شرایط موجود به شمار می‌رود و دربرگیرنده ویژگیهای شخصیتی، ویژگیهای اجتماعی و میزان نیاز فرد به نوآوری است.

در این روش، فرد، دانش اولیه را به طور معمول از رسانه‌های ارتباط جمعی و یا منابع جهانشهری به دست می‌آورد. در ترغیب فرد نیز، بیشتر اطلاعات از منابع محلی و از راه ارتباط شخصی گردآوری می‌شود. در مراحل بعد، عوامل مختلفی می‌تواند بر تصمیم فرد به پذیرفتن یا نپذیرفتن نوآوری اثر بگذارد. با این همه، این فرایند نیز از سوی پژوهشگران به چالش کشیده شده و در نهایت، فرایندی نوین ارائه گردیده است. در فرایند نوین، تنها یک مرحله به مراحل فرایند تصمیمگیری نوآوری افزوده شده است و این مرحله با عنوان مرحله اجرا در بین دو مرحله تصمیم و تثبیت قرار می‌گیرد.

پیشینه پژوهش

عوامل مؤثر بر پذیرش بیمه از تنوع و گستردگی بسیاری برخوردار است؛ از این رو به بررسی برخی از این عوامل که تأثیر بیشتری داشته و نیز، در مطالعات انجام یافته در این زمینه و موضوعهای مشابه، مورد تأیید قرار گرفته است، می‌پردازیم:

سالاری و همکاران (۱۳۸۸)، در پژوهش خود با عنوان «عوامل مؤثر در پذیرش و توسعه بیمه مراتع»، به این نتایج دست یافتند که بین تعداد دفعات شرکت مرتعداران در دوره‌های آموزشی، میزان ارائه اطلاعات به مرتعداران از سوی صندوق بیمه کشاورزی، شرکت مرتعداران در دوره‌های آموزشی، تماس مرتعداران با کارشناسان صندوق بیمه، آگاهی مرتعداران از هدفها و سودمندیهای بیمه و توسعه بیمه مراتع، رابطه مثبت و معنیداری وجود دارد.

قلاوند و چپذیری (۱۳۸۳)، در پژوهش خود با عنوان «بررسی عوامل مؤثر بر پذیرش بیمه محصولات کشاورزی»، با مطالعه کشاورزان گندمکار استانهای تهران و مازندران به این نتایج رسیدند که بین متغیرهای سن، سواد، سطح زمین، جنسیت، وضعیت تأهل، درآمد، آگاهی از مزایای بیمه، میزان مشورت با دیگر کشاورزان، میزان شرکت در کلاسهای آموزشی - ترویجی، تعداد دفعات تماس کارشناسان بیمه با گندمکاران، میزان سخنرانیهای ترویجی در زمینه بیمه، میزان استفاده از فیلمهای آموزشی، استفاده از مجله‌ها و نشریه‌های آموزشی، بازدید از فعالیتهای مراکز صندوق بیمه، استفاده از کارگاههای آموزشی و میزان تماس مروجان با گندمکاران و میزان پذیرش بیمه از سوی آنها، رابطه معنیداری وجود دارد.

در پژوهش کرمی و همکاران (۱۳۸۳)، با عنوان «رضامندی از بیمه محصولات کشاورزی و سازه‌های مؤثر بر آن»، پژوهشگران یاد شده با مطالعه و تعیین سطح رضامندی از بیمه و نیز تعیین سازه‌های مؤثر بر آن در سه استان بوشهر، فارس و

فصلنامه
پژوهشی

کهگیلویه به این نتیجه رسیدند که عواملی همچون نگرش بیمه‌گذار نسبت به بیمه، کیفیت خدمات دریافتی، دسترسی آسان به بیمه، فاصله کشاورز تا بانک، تعداد وام‌های دریافتی، تعداد کمک‌های بلاعوض دولتی، میزان حوادث طبیعی و میزان غرامت‌های دریافتی در سال‌های گذشته در میزان پذیرش بیمه و رضامندی کشاورزان مؤثر است. کرباسی (۱۳۸۰)، در پژوهش خود با عنوان «بررسی نگرش کشاورزان و عوامل مؤثر بر پذیرش بیمه محصولات کشاورزی در استان خراسان»، در سال ۱۳۷۹ با مطالعه واکنش ۵۰ کشاورز در زمینه بیمه، به این نتیجه دست یافت که متغیرهای اعتبارات، آگاهی کشاورز از نرخ بیمه محصولات مختلف، مشاغل فرعی و جانبی، مساحت زیر کشت، میزان پس‌انداز کشاورز و عملکرد کارا و منظم در زمینه بیمه، در پذیرش بیمه از سوی کشاورزان منطقه تأثیر دارد. از دیگر سو، متغیرهای تحصیلات، درآمد سالانه محصولات، تعداد دفعات دریافت غرامت، پدید آمدن خسارت و نوع مالکیت زمین، اثر معنی‌دار بر پذیرش بیمه از خود نشان نداده‌اند.

در پژوهش دیگری، ایروانی و آستانه (۱۳۸۰)، با عنوان «عوامل مؤثر بر پذیرش بیمه محصول گندم در استان تهران»، با بررسی گندمکاران استان تهران و مطالعه نگرش آنها، به این نتیجه دست یافتند که تمایل به بیمه در کشاورزان پایین بوده و بیش از نیمی از آنها نداشتن تمایل خود را عنوان کرده‌اند. همچنین در این بررسی نمایان شد که متغیرهای سن، میزان مالکیت، پایگاه اجتماعی و اقتصادی، میزان اعتبارات دریافتی، عملکرد، میزان و ارزش محصول تولید، پایداری، سطح توسعه اقتصادی، اجتماعی و کشاورزی روستاها و نیز بهره‌وری کل عوامل تولیدی، تفاوت معنی‌داری در بین کشاورزان بیمه شده و بیمه نشده داشته و نیز متغیرهای سن، مالکیت دام، سطح زیر کشت، ارتباط با مروجان و نهادهای ترویجی و عملکرد، از مهمترین عوامل پذیرش بیمه به شمار می‌رود.

روش و ابزار پژوهش

این تحقیق از دیدگاه هدف، تحقیقی کاربردی به شمار می‌آید و از دیدگاه میزان نظارت و درجه کنترل، پژوهش میدانی است. از نظر روش تحقیق، توصیفی و تحلیلی است و از جنبه راهبردی، پژوهش پیمایشی بوده و از نظر شیوه گردآوری داده‌ها و اطلاعات آن، از نوع پرسشنامه‌ای است. از دیدگاه ماهیت تحقیق، علمی-ارتباطی و از نظر تأثیر متغیرهای مستقل با متغیر وابسته، تحقیقی از نوع همبستگی به شمار می‌آید. جامعه آماری این تحقیق، مرتعداران بودند که در محدوده جغرافیایی استان مرکزی فعالیت داشته و افزون بر داشتن طرح مصوب برای مرتع خود، آن را بیمه نیز، کرده‌اند. تعداد نمونه لازم برای این تحقیق برابر با ۸۷ به دست آمد که برای اطمینان بیشتر به ۱۰۰ نمونه افزایش یافت. همچنین آلفای کرونباخ تحقیق برابر با ۰/۸۱ محاسبه شد که برای پرسشنامه مورد استفاده در تحقیق حاضر، در حد مطلوب است.

یافته‌های پژوهش

۱- میزان ارتباط با افراد و نهادهای مربوط

چنانکه داده‌های جدول شماره ۲ نشان می‌دهد، ۶۴/۶ درصد از مرتعداران، میزان شرکت جستن خود در کلاسهای مرتبط با مرتعداران را زیاد عنوان کرده‌اند. همچنین از سوی آنان، میزان ارتباط با کارشناسان اداره منابع طبیعی (۴۰/۲) بیشتر از ارتباط با کارشناسان صندوق بیمه (۳/۱۴) اعلام شده است. مشورت با افراد با تجربه (۳/۴۲) بیش از مشورت با کارشناسان (۲/۸۹) عنوان شده است. همچنین میزان دریافت اطلاعات جدید از دیگر افراد، دارای میانگین بیشتری از نشریه‌های ترویجی است.

جدول شماره ۲: توزیع فراوانی مرتعداران بر حسب ارتباط با افراد و نهادهای مختلف

میانگین	خیلی زیاد	زیاد	متوسط	کم	خیلی کم	گویه‌ها
۳/۸۲	۱۷	۶۲	۱۲	۵	۰	شرکت در کلاسهای مرتعداری
	۱۷/۷	۶۴/۶	۱۲/۵	۵/۲	۰	درصد
۳/۳۵	۱۹	۲۵	۳۰	۱۵	۷	شرکت در دیگر برنامه‌های آموزشی مرتبط
	۱۹/۸	۲۶	۳۱/۳	۱۵/۶	۷/۳	درصد
۲/۸۹	۵	۱۷	۵۱	۱۶	۱۱	مشورت با کارشناسان در مورد مرتع
	۵	۱۷	۱۵	۱۶	۱۱	درصد
۴/۰۲	۳۲	۳۶	۲۰	۵	۰	ارتباط با کارشناسان اداره منابع طبیعی
	۳۴/۴	۳۸/۷	۲۱/۵	۵/۱	۰	درصد
۳/۱۴	۸	۲۵	۳۵	۹	۱۰	ارتباط با کارشناسان صندوق بیمه
	۹/۲	۲۸/۷	۴۰/۲	۱۰/۴	۱۱/۵	درصد
۲/۷۰	۵	۱۰	۳۷	۳۴	۷	مراجعه به اداره منابع طبیعی
	۵/۴	۱۰/۷	۳۹/۸	۳۶/۶	۷/۵	درصد
۳/۴۲	۱۸	۲۲	۴۰	۱۴	۲	مشورت با افراد با تجربه و با سابقه
	۱۸/۷	۲۲/۹	۴۱/۷	۱۴/۶	۲/۱	درصد
۲/۰۵	۰	۵	۱۹	۳۴	۲۵	دسترسی به نشریه‌های مرتبط با مرتع
	۰	۶	۲۲/۹	۴۱	۳۰/۱	درصد
۳/۲۶	۱۲	۲۶	۴۰	۱۳	۶	دریافت اطلاعات جدید مرتع از دیگر افراد
	۱۲/۴	۲۶/۸	۴۱/۲	۱۳/۴	۶/۲	درصد

بیمه و کشاورزی

سال هفتم شماره ۲۳ و ۲۴ ۱۳۸۹

۲- میزان رضایت از عملکرد صندوق بیمه کشاورزی

یافته‌های ارائه شده در جدول شماره ۳ نشان می‌دهد، عملکرد کارشناسان صندوق بیمه با میانگین (۲/۹۸) بیشترین رضایت را به خود اختصاص داده و اطلاع‌رسانی و تبلیغات بیمه با میانگین (۲/۲۳) کمترین امتیاز را به دست آورده است. این در حالی است که ۳۹/۴ درصد از مرتعداران عملکرد کلی صندوق بیمه را ضعیف می‌دانند و ۳۹/۳ درصد از آنها روند انجام کارها در صندوق بیمه را متوسط ارزیابی می‌کنند. ۶۰/۲ آنها نیز از میزان حق بیمه رضایت ندارند. در بین عملکردهای مختلف نیز، اطلاع‌رسانی و تبلیغات صندوق بیمه، کمترین میانگین (۲۳/۲) را به دست آورده است.

جدول شماره ۳: میزان رضایت مرتعداران از عملکرد صندوق بیمه کشاورزی

میانگین	خیلی زیاد	زیاد	متوسط	کم	خیلی کم	گویه‌ها
۴۹/۲	۴	۱۰	۲۹	۲۷	۱۵	عملکرد صندوق بیمه
	۴/۷	۱۱/۸	۳۴/۱	۳۱/۸	۱۷/۸	درصد
۶۲/۲	۵	۸	۳۵	۳۰	۱۱	روند انجام اداری کارها در مراکز صندوق بیمه
	۵/۶	۸/۸	۳۹/۳	۳۳/۷	۱۲/۶	درصد
۹۸/۲	۱۰	۲۱	۳۲	۱۹	۱۲	عملکرد کارشناسان صندوق بیمه
	۱۰/۶	۲۲/۳	۳۴/۱	۲۰/۲	۱۲/۸	درصد
۵۳/۲	۰	۷	۲۶	۱۷	۹	عملکرد کارکنان صندوق بیمه
	۰	۱۱/۹	۴۴/۱	۲۸/۸	۱۵/۲	درصد
۳۷/۲	۵	۱۴	۲۰	۳۲	۲۷	میزان حق بیمه
	۵/۱	۱۸/۳	۲۰/۴	۳۲/۷	۲۷/۵	درصد
۲۳/۲	۰	۴	۳۰	۴۱	۱۷	اطلاع‌رسانی و تبلیغات از سوی صندوق بیمه
	۰	۴/۳	۳۲/۶	۴۴/۶	۱۸/۱	درصد

برگرفته از: یافته‌های پژوهش

۳- ویژگیهای شخصیتی مرتعداران

یافته‌های پژوهش (جدول شماره ۴) نمایان می‌سازد، از عوامل شخصیتی برجسته در بین مرتعداران می‌توان به کم‌رسانی به دیگران با میانگین (۴/۰۱) و تعامل با دیگران با میانگین (۳/۷۵) و مشارکت در فعالیتهای گروهی با میانگین (۳/۶۲) اشاره کرد. میزان اعتماد به دیگران و افراد بیگانه در بین مرتعداران مورد بررسی در سطح پایینی قرار دارد. همچنین میزان اعتماد به ایده‌ها و روشهای نوین دارای سطح پایینتری نسبت به دیگر ویژگیها در بین مرتعداران است. ۵۴/۲ از مرتعداران اعلام کرده‌اند که توانایی آنها در هنگام پدید آمدن مشکلات در سطح متوسطی قرار دارد.

جدول شماره ۴: توزیع فراوانی مرتعداران بر حسب برخی ویژگیهای شخصیتی

میانگین	خیلی زیاد	زیاد	متوسط	کم	خیلی کم	گویه‌ها
۳/۷۵	۱۶	۳۹	۲۸	۵	۰	تعامل و ارتباط با دیگران
	۱۸/۲	۴۴/۳	۳۱/۸	۵/۷	۰	درصد
۳/۵۶	۱۰	۳۴	۵۲	۰	۰	توانایی تحمل شکستها و مشکلات
	۱۰/۴	۳۵/۴	۵۴/۲	۰	۰	درصد
۳/۶۱	۲۰	۲۸	۳۴	۸	۲	میزان جسارت و ریسک‌پذیری در کارها
	۲۱/۷	۳۰/۴	۳۷	۸/۷	۲/۲	درصد
۳/۰۸	۱۲	۲۳	۳۶	۱۷	۱۱	میزان اعتماد به ایده‌های جدید
	۱۲/۱	۳۲/۲	۳۶/۴	۱۷/۲	۱۱/۱	درصد
۲/۹۰	۸	۱۹	۳۱	۲۶	۹	میزان اعتماد به افراد جدید و بیگانه
	۸/۶	۲۰/۴	۳۳/۳	۲۸	۹/۷	درصد

میانگین	خیلی زیاد	زیاد	متوسط	کم	خیلی کم	گویه‌ها
۳/۳۹	۱۱	۴۲	۲۱	۱۵	۶	میزان احتیاط در انجام کارها
	۱۱/۶	۴۴/۲	۲۲/۱	۱۵/۸	۶/۳	درصد
۳/۵۸	۱۵	۴۰	۱۹	۱۷	۰	میزان دور اندیشی در کارها
	۱۶/۵	۴۴	۲۰/۹	۱۸/۶	۰	درصد
۳/۲۴	۱۶	۲۵	۲۳	۱۷	۹	میزان تأثیرپذیری از دیگران در هنگام تصمیمگیری
	۱۷/۸	۲۷/۸	۲۵/۵	۱۸/۹	۱۰	درصد
۴/۰۱	۳۵	۳۶	۲۴	۵	۰	میزان کمک و یاری رساندن به دیگران
	۳۵	۳۶	۲۴	۵	۰	درصد
۳/۶۲	۲۰	۳۸	۲۵	۱۰	۴	میزان مشارکت و همکاری در فعالیتهای گروهی
	۲۰/۶	۳۹/۲	۲۵/۸	۱۰/۳	۴/۱	درصد
۳/۳۷	۹	۲۸	۳۰	۱۲	۲	میزان مشورت با دیگران برای انجام کارها
	۱۱/۱	۳۴/۶	۳۷	۱۴/۸	۲/۵	درصد

برگرفته از: یافته‌های پژوهش

فصلنامه پژوهشی

نتایج به دست آمده از آزمون همبستگی

بر پایه آزمون همبستگی در پژوهش حاضر، بین متغیر سن، سطح سواد، سابقه مرتعداری، درآمد سالانه، دشواری دریافت وام و تسهیلات و میزان پذیرش بیمه مرتع، رابطه منفی وجود دارد.

بر پایه آزمون همبستگی در پژوهش حاضر، بین متغیر درآمد ماهانه، وسعت کل مرتع، نوع مرتع، تعداد دام، میزان ارتباط با افراد و نهادهای مربوط، رضایت از

عملکرد صندوق بیمه، رضایت از میزان حق بیمه، متغیرآگاهی از وظایف صندوق، نگرش نسبت به بیمه مرتع، ویژگیهای شخصیتی و میزان پذیرش بیمه مرتع، رابطه‌ای مثبت وجود دارد.

جدول شماره ۵: نتایج آزمون همبستگی بین متغیرهای مستقل و وابسته پژوهش

ردیف	متغیرهای مستقل	متغیر وابسته	r	سطح معنیداری
۱	سن	میزان پذیرش	-.۱۸۹*	۰/۰۲۷
۲	سطح سواد	"	۰/۱۰۰	۰/۲۵۰
۳	تعداد افراد خانوار	"	۰/۲۶۵	۰/۱۴۰
۴	درآمد ماهانه	"	۰/۱۴۱*	۰/۰۲۵
۵	سابقه مرتعداری	"	۰/۳۸۳*	۰/۰۳۵
۶	وسعت کل مرتع	"	۰/۸۶۷**	۰/۰۰۰
۷	درآمد سالانه از مرتع	"	۰/۲۷۰	۰/۱۳۹
۸	نوع مرتع	"	۰/۳۸۲*	۰/۰۳۵
۹	تعداد دام	"	۰/۴۲۰*	۰/۰۲۱
۱۰	دشواری روند دریافت وام و تسهیلات	"	۰/۴۱۲*	۰/۰۳۰
۱۱	میزان ارتباط با افراد و نهادهای مربوط	"	۰/۲۱۵**	۰/۰۱۵
۱۲	رضایت از عملکرد صندوق بیمه	"	۰/۱۶۰*	۰/۰۳۵
۱۳	رضایت از میزان حق بیمه	"	۰/۱۸۴*	۰/۰۳۹
۱۴	آگاهی از وظایف صندوق و شرایط بیمه	"	۰/۱۷۰*	۰/۰۲۷
۱۵	نگرش نسبت به بیمه مرتع	"	۰/۲۶۷**	۰/۰۰۱
۱۶	ویژگیهای شخصیتی	"	۰/۳۳۵**	۰/۰۰۰

** و * به ترتیب معنیداری در سطح ۱ و ۵ درصد

برگرفته از: یافته‌های پژوهش

نتایج برگرفته از آزمون کروسکال والیس

چنانکه می‌دانید، در بخش مقایسه میانگینها، اگر شرایط برای استفاده از آزمون پارامتری آماده نبود و متغیرهای مستقل مورد بررسی بیش از دو گروه باشد، آزمون ناپارامتری کروسکال والیس به کار برده می‌شود. از همین رو در این قسمت از تحلیل مقایسه‌ای، از این آزمون استفاده شده است.

نتایج به دست آمده از آزمون پیشگفته بدین شرح است:

بین استفاده از کانالهای ارتباطی برای دستیابی به آگاهی از بیمه و میزان پذیرش بیمه، تفاوتی معنی‌دار در سطح ۵ درصد مشاهده می‌شود و با ۹۵ درصد اطمینان می‌توان این تفاوت را پذیرفت. بنابراین انتظار می‌رود، با افزایش این کانالها و بویژه کانالهایی که تأثیر بیشتری نیز داشته‌اند، پذیرش بیمه مرتع نیز، روندی افزایشی به خود گیرد.

بر اساس یافته‌های تحقیق و نتایج آزمون کروسکال والیس می‌توان نتیجه گرفت. بین مرتعدارانی که دارای شغل‌های فرعی مختلف هستند، در زمینه پذیرش بیمه، تفاوتی معنی‌دار در سطح ۵ درصد برقرار است. به دیگر سخن، با ۹۵ درصد اطمینان می‌توان گفت: بین شغل فرعی افراد و میزان پذیرش بیمه مرتع، رابطه معنی‌داری وجود دارد.

یافته‌ها نشان می‌دهد، با ۹۵ درصد اطمینان، تفاوتی معنی‌داری میان منابع متنوع تأمین علوفه برای دامها و میزان پذیرش بیمه وجود دارد. به دیگر سخن، مرتعدارانی

جدول شماره ۶: نتایج آزمون کروسکال والیس

ردیف	متغیرها	مقیاس	نوع آزمون	سطح معنی‌داری
۱	کانالهای ارتباطی مرتعداران	اسمی	H	* / ۰.۲۳
۲	شغل اصلی	اسمی	H	۰/۶۷۱
۳	شغل فرعی	اسمی	H	* / ۰.۱۲
۴	منابع تأمین علوفه	اسمی	H	* / ۰.۱۴
۵	تعداد قطعات مرتع	اسمی	H	۰/۴۲۰

* معنی‌داری در سطح ۵ درصد
برگرفته از: یافته‌های پژوهش

که منابع تأمین علوفه دامهای آنها با یکدیگر متفاوت است، در زمینه پذیرش بیمه نیز متفاوت از یکدیگر عمل می‌کنند. این اختلاف در سطح ۵ درصد مشاهده می‌شود. یافته‌ها همچنین نمایان می‌سازد، براساس آزمون کروسکال والیس و نتایج برگرفته از آن، تفاوتی معنی‌دار بین متغیرهای شغل اصلی و نیز تعداد قطعات مرتع و متغیر وابسته یعنی میزان پذیرش بیمه، مشاهده نمی‌شود و از همین رو، پذیرش بیمه، مستقل از این دو متغیر است.

آزمون t

در این پژوهش، برای بررسی تفاوت میان مرتعدارانی که به عنوان رهبر فنی شناخته می‌شوند و دیگر مرتعداران، آزمون به کار رفته است. با استفاده از این آزمون مشخص شد که بین این دو گروه از مرتعداران در زمینه میزان پذیرش بیمه، تفاوت معنی‌داری مشاهده نمی‌شود و این دو گروه، تفاوتی در این زمینه با یکدیگر ندارند.

جدول شماره ۷: نتایج آزمون t

متغیر	t	p
رهبری فنی	-۰/۴۲۹	۰/۵۴۸

برگرفته از: یافته‌های پژوهش

تحلیل وابستگی

در این پژوهش، برای پیش‌بینی اثرهای مستقل بر متغیر وابسته «میزان پذیرش بیمه مرتع» از رگرسیون چند متغیری به روش گام به گام استفاده شده است. متغیرهای مستقل مورد استفاده عبارت است از: عوامل شخصیتی (X_1)، میزان ارتباط با نهادها و افراد (X_2)، تعداد دام (X_3)، میزان آگاهی از ضوابط و شرایط بیمه (X_4)، میزان رضایت از عملکرد صندوق (X_5)، نگرش نسبت به بیمه مرتع (X_6).

در مرحله بعد، عملیات متوقف شد؛ زیرا سطح معنیداری به کمتر از ۵ درصد می‌رسید. در پایان، ضریب وابستگی به ۹۳۵ درصد رسید و مقدار ضریب تعیین R^2 نیز ۸۷۴ درصد به دست آمد. مقدار ضریب تعدیل (R^2_{Ad}) نیز، که به دلیل محاسبه تعداد درجه آزادی نسبت به ضریب تعیین (که درجات آزادی را به حساب نمی‌آورد) ترجیح داده می‌شود، برابر با ۸۳۰ درصد تعیین شد.

برپایه نتایج به دست آمده از این رگرسیون، می‌توان گفت: نزدیک به ۸۳ درصد از تغییرات در میزان پذیرش بیمه، برگرفته از چند متغیر یاد شده است و در حدود ۱۷ درصد از تغییرات دیگر، مربوط به عوامل دیگری است که در این مرحله بررسی نشده است. با توجه به توضیحات پیشگفته و یافته‌های ارائه شده و نیز معادله رگرسیون یعنی $Y = b_0 + b_1X_1 + b_2X_2 + \dots + b_nX_n$ ، معادله خطی به دست آمده از رگرسیون، بدین گونه است:

$$Y = -12/50 + 0/606 X_1 + 0/1884 X_2 + 0/218 X_3 + 0/186 X_4 + 0/385 X_5 + 0/490 X_6$$

جدول شماره ۸: نتایج تحلیل رگرسیونی چند متغیری (خلاصه مدل)

مدل	ضریب وابستگی (R)	ضریب تعیین (R^2)	ضریب تعیین تعدیل شده (R^2_{Ad})
۱	۰/۶۰۱	۰/۳۶۱	۰/۳۴۳
۲	۰/۷۵۹	۰/۵۷۶	۰/۵۷۴
۳	۰/۸۱۰	۰/۶۵۶	۰/۶۲۳
۴	۰/۸۶۴	۰/۷۴۶	۰/۷۰۹
۵	۰/۹۱۳	۰/۸۳۴	۰/۷۹۲
۶	۰/۹۱۸	۰/۸۴۳	۰/۸۰۱
۷	۰/۹۳۵	۰/۸۷۴	۰/۸۳۰

برگرفته از: یافته‌های پژوهش

جدول شماره ۹: نتایج تحلیل رگرسیونی چند متغیری (ضریبها)

p	ضریب استاندارد شده (Beta)	ضریب غیراستاندارد ((B	عوامل (متغیرها)
۰/۰۰۵	--	-۱۲/۵۰	ضریب ثابت: b0
۰/۰۰۲	۰/۶۰۶	۱/۲۸۳	عوامل شخصیتی: X1
۰/۰۰۰	۰/۸۸۴	۱/۷۶	ارتباط با نهادهای و افراد: X2
۰/۰۱۱	۰/۲۱۸	۰/۴۰۷	تعداد دام: X3
۰/۰۱۶	۰/۱۸۶	۰/۴۹۱	آگاهی از شرایط بیمه: X4
۰/۰۱۲	۰/۳۸۵	۰/۹۳۷	میزان رضایت از عملکرد صندوق: X5
۰/۰۱۲	۰/۴۹۰	۰/۹۹۵	نگرش نسبت به بیمه مرتفع: X6

برگرفته از: یافته‌های پژوهش

بیمه و
کشاورزیسال هفتم
شماره ۲۳ و ۲۴
۱۳۸۹

تحلیل مسیر

از آنجاکه در تحلیل مسیر، شناسایی همه عوامل تأثیرگذار بر متغیر وابسته امکانپذیر نیست و تحلیل مسیر، تنها بخشی از واریانس متغیر وابسته را تعیین می‌کند. از همین رو، در تحلیل مسیر، آنچه به عنوان اثر یا عوامل ناشناخته به‌جا می‌ماند، به وسیله (e) که به کمیت خطا معروف است، نشان داده می‌شود. در این مورد، چنانکه در زیر نمایان است، کمیت خطا اعلام می‌دارد که مدل به دست آمده، ۱۲/۶ درصد از واریانس متغیر وابسته را تبیین نمی‌کند.

$$R^2 = 1 - e^2$$

$$e^2 = 1 - 0.874 = 0.126$$

$$0.874 = 1 - e^2$$

با دستیابی به داده‌های جدول شماره ۱۰، می‌توان میزان تأثیرهای مستقیم و غیرمستقیم عوامل مورد بررسی را تعیین، و به دنبال آن، نمودار به دست آمده از این فرایند را ترسیم کرد.

جدول شماره ۱۰: تحلیل مسیر عاملهای اثرگذار (نوع تأثیر، ارزش Beta)

بر پذیرش بیمه مرتع

ردیف	عاملها	نوع تأثیر بر متغیر وابسته		میزان کل تأثیر (ارزش Beta)
		مستقیم	غیرمستقیم	
۱	عوامل شخصیتی: X1	۰/۳۰۹	۰/۲۹۷	۰/۶۰۶
۲	ارتباط با نهادها و افراد: X2	۰/۶۶۷	۰/۲۱۷	۰/۸۸۴
۳	تعداد دام: X3	۰/۲۱۸	--	۰/۲۱۸
۴	آگاهی از شرایط بیمه: X4	۰/۱۴۷	۰/۰۳۹	۰/۱۸۶
۵	میزان رضایت از عملکرد صندوق: X5	۰/۲۸۰	۰/۱۰۵	۰/۳۸۵
۶	نگرش نسبت به بیمه مرتع: X6	۰/۴۹۰	--	۰/۴۹۰

برگرفته از: یافته‌های پژوهش

در مورد عوامل شخصیتی (X1) مشخص شد که اثرهای مستقیم و غیرمستقیم این متغیر، به ترتیب برابر با ۰/۳۰۹ و ۰/۲۷۹ است که مجموع این دو، برابر با ۰/۶۰۶ خواهد بود. این متغیر دارای تأثیر فراوانی بر دیگر متغیرها بوده و همانگونه که در جدولها، نشان داده شده است، ویژگیها یا صفت‌های شخصیتی به صورت مستقیم و غیرمستقیم، اثرهای زیادی بر دیگر متغیرهای مستقل تحقیق دارد و بنابراین می‌توان گفت: افزون بر تأثیرهای مستقیم بر روند پذیرش، این متغیر، خود عاملی برای تأثیرگذاری غیرمستقیم بر این روند است.

در مورد متغیرهای میزان ارتباط با افراد و نهادها (X_2) میزان آگاهی از شرایط بیمه (X_4)، و میزان رضایت از عملکرد صندوق (X_5)، می‌توان عنوان کرد که این متغیرها نیز، افزون بر داشتن اثر مستقیم بر میزان پذیرش بیمه، اثرهای غیرمستقیمی نیز، بر دیگر متغیرهای مستقل تحقیق و در نهایت، بر میزان پذیرش دارند. میزان تأثیرها و متغیرهای تأثیرگیرنده از این عوامل، در نمودار تحلیل مسیر مشخص شده است. متغیرهای تعداد دام (X_3) و نگرش نسبت به بیمه (X_6) نیز، دارای تأثیرهای مستقیمی بر میزان پذیرش بوده است که این تأثیرها در آزمونهای پیشین مشخص شد. از همین رو، دو متغیر پیشگفته، اثر غیرمستقیمی بر متغیر وابسته تحقیق (میزان پذیرش بیمه) ندارند.

جمع‌بندی و پیشنهادات

۱- با توجه به این نکته که سن افراد مورد مطالعه، به نسبت بالا بوده و نیز سطح سواد در میان آنها پایین است؛ از همین رو لازم به نظر می‌رسد، در برقراری ارتباط با مرتعداران و معرفی طرح بیمه به آنها از روشهای آموزشی - ترویجی مناسب استفاده شود. همچنین، بهره‌گیری از رسانه‌های نوشتاری به دلایل پیشگفته، چندان مؤثر و سودمند نشان نمی‌دهد و در مجموع بهتر است که برای آموزش و برقراری ارتباط با مرتعداران، از کارشناسانی مجرب، آگاه به اصول آموزش بزرگسالان و آشنا به شرایط جامعه روستایی استفاده شود تا بتوان به نتایج مورد انتظار دست یافت.

۲- براساس یافته‌های تحقیق، میزان رضایت از عملکرد صندوق بیمه کشاورزی، در حد پایتتر از متوسط است که دلایل مختلفی را برای این امر می‌توان شناسایی کرد. در این راستا، صندوق بیمه با شناسایی نقطه ضعفها و قوت‌های خود می‌تواند، به افزایش پذیرش بیمه از سوی مرتعداران امیدوار باشد و این روند را بهبود و فزونی بخشد.

۳- براساس یافته‌های پژوهش، میزان ارتباط مرتعداران با نهادها و افراد مرتبط با مرتع، در حد متوسط به بالاست. با توجه به این نکته می‌توان گفت: امکانی بالقوه

برای تشویق این افراد وجود دارد. از همین رو، با برقرار ساختن تعاملی سازنده بین این نهادها و صندوق بیمه، می‌توان سیاستی یکسان را برای تشویق مرتعداران در تمامی این نهادها پیاده کرد که انجام این امر مهم، تنها نیازمند همکاری دو سویه این نهادهاست.

۴- برخورداری از ارتباط قوی بین مرتعداران و کارشناسان اداره منابع طبیعی و ایجاد اعتمادی دو سویه، از ویژگیهای مثبتی است که می‌توان از آن در جهت افزایش میزان پذیرش بیمه استفاده کرد. بنابراین لازم است، کارشناسان برای انجام این کار توجیه شوند و در حد امکان، متخصصان امور ترویجی نیز، آنها را همراهی کنند.

۵- براساس یافته‌های تحقیق، میزان مشارکت مرتعداران در کارهای گروهی، بالا بوده و همچنین اداره کردن مراتع نیز، به صورت تعاونی و مشارکتی است؛ بنابراین استفاده از این موضوع و بهره‌گیری از روشهای مشارکتی برای پذیرش بیمه، می‌تواند به افزایش سطح پذیرش آن کمک کند. یکی از این رهیافتهای نیز می‌تواند، عقد قرارداد بیمه گروهی برای مرتعداران یک روستا و یا چند روستای مجاور هم باشد.

۶- با توجه به وجود تفاوت در انواع مراتع و گرایش اندک برای بیمه کردن مراتع فقیر، نیاز است که صندوق بیمه، تعرفه‌های متنوعی را با توجه به نوع مراتع در نظر گیرد و در هنگام عقد قرارداد بیمه، با توجه به نظر کارشناسان خود در مورد نوع مرتع، اقدام به دریافت حق بیمه کند.

۷- به دلیل مراجعه زیاد کارشناسان اداره منابع طبیعی به روستاها و برقراری ارتباط چهره به چهره با مرتعداران، بهتر است که وظیفه آشناسازی و تبلیغات بیمه و نیز عقد قرارداد با آنها به این کارشناسان سپرده شود و کارشناسان صندوق بیمه کشاورزی، در همراهی با این کارشناسان به ارائه نکته‌های تخصصی و تذکرات لازم بسنده کنند.

۸- در بررسی انجام گرفته، مشخص شد که درصد زیادی از مرتعداران، به ادامه همکاری با صندوق بیمه گرایش دارند و از همین رو، نیاز است که با استفاده از تدبیرهای منطقی، این افراد حفظ شوند. پیشنهاد این کار نیز، ایجاد رضایت در آنهاست. در این راستا، صندوق بیمه می‌تواند با شناسایی تنگناها و دشواریهای پیش روی طرح بیمه و انجام برخی بررسیهای لازم، برای رفع مشکلات کنونی و تقویت نظام خدمات رسانی خود تلاش کند.

۹- در بررسیهای صورت گرفته، مشخص شد که مرتعداران، ارتباط نزدیکی با افراد با تجربه دارند و در بسیاری از موارد با آنها مشورت می‌کنند؛ بنابراین شناسایی این افراد و استفاده از نفوذ آنها در میان مرتعداران، می‌تواند به پذیرش بیمه از سوی دیگر مرتعداران بینجامد.

۱۰- با توجه به این نکته که میزان ارتباطات چهره به چهره در جوامع روستایی زیاد است و مرتعداران نیز، میزان ارتباط خود با دیگر افراد را زیاد عنوان نموده‌اند داشته‌اند، بنابراین می‌توان از کانالهای ارتباطی خاصی نیز، آنها را به پذیرش بیمه مرتع متقاعد ساخت. یکی از این کانالها که پذیرش بالایی در میان روستاییان دارد، اعضای شوراهای اسلامی روستاها هستند که هم با تمامی روستاییان آشنایی دارند و هم از نفوذ بیشتری در میان آنها برخوردارند. این کار، افزون بر گسترش سطح بیمه، هزینه‌های تبلیغات، رفت و آمد کارشناسان و هزینه‌های دیگر را کاهش می‌دهد.

۱۱- وسعت مرتع، یکی از عوامل مؤثر بر پذیرش بیمه است. با آگاهی از این مطلب نیاز است که مرتعداران بزرگ شناخته شوند و تلاش شود تا بتوان به نوعی آنها را به پذیرش بیمه تشویق کرد.

۱۲- با توجه به ویژگیها یا صفتهای شخصیتی مرتعداران، نیاز است که افراد شاخص و شناخته شده که نوپذیر و جسور و نیز، رهبر فنی هستند و سطح ارتباط و تعامل بیشتری با دیگران دارند، شناسایی شوند تا با کمک این افراد، انگیزه‌های لازم برای پذیرش بیمه در دیگر مرتعداران پدید آید.

منابع

۱. ایروانی. ه. و. ع. آستانه، (۱۳۸۰)، «عوامل مؤثر بر پذیرش بیمه محصول گندم در استان تهران»، گروه ترویج و آموزش، دانشکده کشاورزی دانشگاه تهران.
۲. جابری. الف، (۱۳۸۳)، خلاصه شرایط آیین نامه منابع طبیعی سال ۸۴-۸۳، صندوق بیمه محصولات کشاورزی، آذرماه ۸۳.
۳. خسروشاهی. م و ش. قوامی، (۱۳۷۷)، هشدار، تهران: سازمان جنگلها و مراتع کشور.
۴. سالاری و همکاران (۱۳۸۸)، «نقش عوامل مؤثر در پذیرش و توسعه بیمه مراتع»، فصلنامه بیمه و کشاورزی، سال ششم، شماره ۲۱.
۵. علیزاده. ع. و ف. مهدوی، (۱۳۸۳)، «بررسی تأثیر نوسانات بارندگی بر وضعیت و ظرفیت مراتع در مناطق خشک»، فصلنامه جنگل و مرتع، شماره ۶۳، سازمان جنگلها و مراتع، تابستان ۱۳۸۳، تهران.
۶. قلاوند. ک، (۱۳۸۱)، «عوامل مؤثر بر پذیرش بیمه محصولات کشاورزی در بین کشاورزان استانهای تهران و مازندران»، پایان نامه کارشناسی ارشد، گروه ترویج و آموزش. دانشکده کشاورزی، دانشگاه آزاد واحد علوم و تحقیقات.
۷. قنبریان. غ، (۱۳۸۰)، «بررسی اثر قرق بر ترکیب و تراکم پوشش گیاهی مراتع»، مجموعه مقالات دومین سمینار ملی مرتع و مرتعداری در ایران، دانشگاه تهران.
۸. کرباسی. ع، (۱۳۸۰)، «بررسی نگرش کشاورزان و عوامل مؤثر بر پذیرش بیمه محصولات کشاورزی: مطالعه موردی استان خراسان»، مجموعه مقالات اولین همایش علمی بیمه کشاورزی، توسعه و امنیت سرمایه‌گذاری، تهران.
۹. کریمی. ع. و همکاران، (۱۳۸۳)، «رضایتمندی از بیمه محصولات کشاورزی وسازه‌های مؤثر بر آن»، مجموعه مقالات دومین همایش علمی بیمه کشاورزی، توسعه و امنیت سرمایه‌گذاری، تهران.
۱۰. مخدوم. م، (۱۳۸۱)، شالوده آمایش سرزمین، تهران: انتشارات دانشگاه تهران.
۱۱. معین الدین. ح. و همکاران، (۱۳۸۰)، «پیش‌گفتار»، مجموعه مقالات دومین سمینار ملی مرتع و مرتعداری در ایران، دانشگاه تهران.
۱۲. مقدم. م، (۱۳۷۹)، مرتع و مرتعداری، تهران: انتشارات دانشگاه تهران.
۱۳. نیکویی. ع. و ج. ترکمانی، (۱۳۷۹)، «عوامل مؤثر بر تقاضای بیمه محصولات زراعی در استان فارس، مطالعه موردی گندم و چغندر»، مجموعه مقالات سومین کنفرانس اقتصاد کشاورزی ایران، مشهد.

14. Binswanager. H.P, (1981), Attitudes toward Risk: Theoretical of an Experiment in Rural India, "American Journal of Agricultural Economic". 62(3): 395- 407.

فصلنامه پژوهشی

Study of Factors Effective in Acceptance of Rangeland Insurance by Range Managers in Markazi Province

M. Rami* & Dr. M. Omid Najafabadi **

Abstract

Activities in the field of natural resources are more exposed to risks in comparison to other economic activities due to their extensive dependence on the nature. Range management is also included in the list of activities that are constantly exposed to different natural disasters. In this regard insurance, in order to reduce impacts of such threats and as a management strategy, supports range managers in the one hand, and on the other hand performs as a motivational strategy for making investment in this important economic sector. However, the outcome of a number of research works as well as the present study show that acceptance of rangeland insurance in the country is not in a suitable condition. In an effort to realize the main goal of the present study, with regard to the type of the research (descriptive-inferential) two descriptive and deductive research methods were used for the analysis of the information collected from 100 randomly selected ranger managers. The data required for this research work were collected by a questionnaire designed for this purpose. The Cronbach Alpha coefficient was used to determine reliability of the questionnaire which was set at 0/81 and thus was considered as being favorable. Validity of the questionnaire was confirmed by using the content credibility method. In descriptive statistical context, inferential statistical methods such as frequencies, percentage and mean were used. Also Spearman and Pearson correlation coefficients, T-test, regression and path analysis were used to analyze the data. Results obtained from the present study showed that some variables such as size of the range, satisfaction gained from the range insurance fund, awareness about range insurance and communication with others have significant relationship with level of acceptance of range insurance. Path diagram shows relationship between independent variables with and with dependent variable (acceptance of range insurance).

Keywords:

Acceptance, Rangeland, Insurance of Rangeland, Range Managers, Markazi Province

بیمه و
کشاورزی

سال هفتم
شماره ۲۳ و ۲۴
۱۳۸۹

* M.Sc. student of Extension and Education of Natural Resources, Islamic Azad University, Sciences and Research Branch, Tehran, Iran

**Associate Professor, Faculty member, Islamic Azad University, Sciences and Research Branch, Tehran, Iran